

Az Opera kezdetei

Az opera gyökerei a reneszánsz korra nyúlnak vissza, amikor újból a klasszikus ókori zenére irányult a figyelem. A legtöbb zenei műfajhoz hasonlóan az opera is Itáliában alakult ki, és onnan kezdte meg hódító útját. Az opera olasz eredetű szó, dalművet jelent. Egyes meghatározások szerint megzenésített dráma, amelyben a szólóénekes, a kórus és a zenekar egységes kompozícióvá alakul. Előfutárának tekinthetjük az intermediumokat, amelyeket a darabok egyes felvonásai között adtak elő. Az intermediumok a cselekmények tagolására vagy a darabok között eltelt idő érzékeltetésére szolgáltak. Az első ilyen típusú intermediumokat Firenzében adták elő a 15. században. Idővel azonban annyira népszerűvé váltak, hogy jelentősebb szerepet töltek be a szórakoztatásban, mint a maguk a drámák. A díszletek és jelmezek látványosak voltak, a szereplők pedig egytől egyig híres zenészek, énekesek és színészek voltak.

Firenzében alakult az értelmiségiekből álló Camerata csoport, amely fő céljának az ókori zene újjáteremtését tekintette. A zenei társaság a költészet és a dallam egyenrangúságát hirdette, és hatásukra alakult ki az akkordokkal kísért szólóénekes. A zeneszerzők munkájukkal arra törekedtek, hogy a dallamok által érzékeltessék a nagy hatással bíró élő beszéd erejét. A legnagyobb változás akkor következett be, amikor a szerzők már nem az egyház vagy a király megbízásából írták műveiket, hanem céljuk lett megmutatni, megismertetni a szélesebb közönséggel is. Ezek az intézkedések mind hozzájárultak az opera műfajának megszületéséhez. Az első operaház a 17. század első harmadában nyílt meg. Ebben az időben az opera még igen képlékenynek számított, hiszen nem volt ritka, hogy a változtatásokra csak az előadásokon került sor.

Az opera témája szerint kétféle lehet: opera seria (komoly opera) vagy opera buffa (vígopera). Míg az előbbi általában komoly társadalmi problémákról és lelki bonyodalmakról szól, addig az utóbbi bármennyire is hasonlít szerkezetileg a komoly operához, témája könnyed és szórakoztató. Az opera története énekelve kerül bemutatásra, amelyet szintén kétféle módon adhatnak elő. Az egyik ilyen mód a recitativo. Ilyenkor az esemény folytonosságát a beszéd lejtését követő énekbeszéd teszi lehetővé, és általában csembaló vagy orgona hangja kíséri. Ez a mód nagyszerű megoldás azokra a helyzetekre, amikor rövid időn belül szeretnék megosztani a történetet. A másik éneklési lehetőség az ária, amikor a szólóénekeset hangszerrel kísérik. Többnyire érzelmes jellegű, ezért a történet helyett inkább a

szép énekekre, a dallamosságra kerül a hangsúly, amely segít a harmónia egységének megteremtésében.

Az opera egyik legfőbb tulajdonsága lehetővé teszi azt, hogy azonos időben egyszerre akár többen is énekeljenek, s mindezt úgy, hogy nem válik kellemetlenné. A prózai műfajjal ellentétben a többszólamúság a zenében nem zavaró, épp ellenkezőleg, segít megteremteni a harmónia egységét.